

СПОРТИВНИЙ ФРОНТ УКРАЇНИ (НА ПРИКЛАДІ АКЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ 1977 РОКУ)

Лях-Породько О. О.

*кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент,
доцент кафедри історії та теорії олімпійського спорту
Національного університету фізичного виховання та спорту України*

Живий напис «С-В-О-Б-О-Д-А У-К-Р-А-Ї-Н-І» – ця історія має свій початок з 1976 року, коли у Монреалі відбувались чергові Олімпійські ігри [2].

Продовження історії з «живим написом» відбулося у 1977 році у Торонто. Виявляється цього року, 3 та 4 березня, у місті було організовано чергові легкоатлетичні змагання збірних США та сср, а також Канади.

Звісно українська громада Канади в цілому, й Торонто зокрема не могли залишитись осторонь такої гучної спортивно-політичної події. Різні українські інституції якнайліпше активізувались й zorganizували протестні та пропагандивні акції.

Наприклад з ініціативи Комітету оборони Валентина Мороза, в четвер 3 березня ввечері, ще до початку змагань, близько 30 осіб (члени українського студентського клубу університету Торонто, Пласту, СУМу й інших) провели акцію перед входами до стадіону «Мейпл Ліф Гарденс» з транспарантами, на яких написано заклики протесту проти радянських нехтувань Гельсінських умов: «Звільніть Руденка, Тихого, Орлова і Гінсбурга» тощо.

Разом з тим демонстранти роздавали тисячі листівок, в яких актуалізувалось на тому, що радянський режим використовує спортсменів для пропаганди своєї ідеології та приховування злочинів щодо прав людини.

Наголошувалось на арештах та запроторенню критиків режиму в тюрмах, концтаборах й психлікарнях.

Демонстранти таким чином ще й закликали глядачів, відвідувачів, туристів долучитися до акцій протесту.

Окрім демонстрацій на вулиці, українці вигадали креативну акцію вже у самій арені. Це було так. 14 студентів (пластунів та сумівців) сіли разом так щоб їх було добре видно, одягнувши сорочки, на яких надруковано С-В-О-Б-О-Д-А У-К-Р-А-Ї-Н-І. Це було неймовірно, дивовижно, такий собі патріотичний та унікальний флешмоб від українців.

Місія цієї акції – привернути увагу в першу чергу на спортсменів сср, в якій близько 1/3 були українці – Юрій Седих, Микола Авілов, Сергій Сенюк, Анатолій Ярош та інші.

Реакція комуністів була блискавичною та шантажуючою. Керівники радянської команди одразу запротестували перед організаторами й навіть погрожували припинити подальшу участь у змаганнях, якщо не приберуть «живий напис». Бач як їх це зачепило!

Нажаль поліції та менеджменту стадіону вдалося силоміць розсадити демонстрантів. Шантаж гнобителів мав вплив на організаторів змагань.

Однак українців не зломити. Наступного дня, 4 березня, молодь повторно зорганізувала демонстрацію перед стадіоном, а потім вони утворили «живий напис» на трибунах арени. І знову комуністи запротестували. І знову адміністрація стадіону та поліція вимагали, щоб група зняла сорочки або покинула стадіон. Українська молодь звісно відмовилась від такої «пропозиції» і спокійно сиділа далі, обгрунтовуючи їх право носити такі сорочки і на спокійний спосіб поведінки на трибунах.

Після цього події розгортались більш масштабно й чисельно. До «протистояння» українці-організатори-комуністи долучилися глядачі. І тепер вже українці та глядачі протистояли організаторам та комуністам. Враховуючи, що глядачів прихильних до української молоді було чимало, то й акція стала успішною.

Ось як про це писав часопис «Наша мета» (Канада): «Демонстрантів обступили десятки поліції і впорядників стадіону, створився загальний шум довкола групи, що звернуло увагу всіх глядачів. Змагання були перервані: кожного разу, коли поліція намагалася фізично видворити демонстрантів з місць, публіка, яка з летючок дізналася про суть маніфестації, голосними окликами заступалася за молодих демонстрантів. Збентежена поліція, яка такої реакції не сподівалась, не знала, що робити, бо вміжчасі всі репортери газет і телевізій фотографували оточену поліціями групу. Зчасом організатори змагань через публичну звукову систему прилюдно прохали групу, щоб вона уможливила продовження змагань, що публіка свідомо про зміст протесту і розуміє справу» [1, с. 4].

Після цього демонстранти піднялися на ноги, щоб ще видніше було напис С-В-О-Б-О-Д-А У-К-Р-А-Ї-Н-І. Під гучні оплески глядачів молодь покинула стадіон. Але на цьому не кінець історії.

По-перше, адміністрація стадіону повернула гроші за придбані квитки.

По-друге, у коридорах стадіону багато осіб висловлювали повагу до акції української молоді.

По-третє, цього ж вечора про цю подію розповідали радіостанції.

По-четверте, наступного дня торонтонські газети та пресове агентство «Кенедіен Прес» сповістило про ці акції.

Таким чином, мета була досягнута! «Живий напис» С-В-О-Б-О-Д-А У-К-Р-А-Ї-Н-І облетів весь світ!

ЛІТЕРАТУРА

1. Український протест на спортових змаганнях. *Наша мета*. 1977, 16 квітня. С. 4.
2. Ukrainians Tell World Of Soviet Captivity. *Ukrainian Weekly*. 1976, №165. С. 8.